

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

106. An si quis effectus Clericus, postquam lis contra eum coram iudice
sæculari mota est, possit apponere declinatoriam pro remissione ad
iudicem Ecclesiasticum? Ex part. 4. tract. 1. res. 38.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

vel in partibus vetitis fuerunt inuenta non ligant Clericos, & Ecclesiasticas personas: quia indicium de secularibus prohibetur, Clericos distringere, aut condemnare, e. 2. de for. comp. tum, quia causa, quamvis sua natura mere temporalis sit ratione personæ Clerici, contra quem mouetur, manet Ecclesiastica, quidquid contrarium resolvant aliqui. Idque suadere conantur ex eo: quia quando onus impositum est rei potest secularis iubere, vt executio fiat, in re, quæ in suo territorio, & iurisdictione est, non habito respectu, an persona, cuius res est pertineat ad suum forum, vel iurisdictionem. Confirmatur hæc ratio: quia hoc pacto persona Clerici non condemnatur à Iudice seculari, nec eius statuto ligatur: quia in personam Clerici nulla dirigitur executio, sed onus reale rei impositum à Clerico exigitur, sicut aliud quodcumque tributum reale. Sed ratio hæc non euincit, omnino oporteat sententiam ferri, & condemnationem pœnari fieri in personam: quia animalia minimè sunt capacia, quod conueniantur, vel condemnentur, arg. cap. 2. vbi rem, quæ culpa caret, in damnum vocari non conuenit, hoc tit. s. mulier. vers. queritur. 15. q. 5. ibi: Nec villo modo capax legis sit. Bonus text. in l. 1. post princ. si quadrupes panperiem fecisse dicatur, ergo fundamentum prædictum contrariæ opinionis secundum iuris rigorem, stare non potest. Ita Barbofa, licet vt supra diximus contrariam sententiam multi doceant.

RESOL. CIII.

An si animalia Clericorum inferant damnum, possint per iudicem secularem capi, & damnum factum exigi? Ex part. 4. tract. 1. Resol. 72.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Pereira de manu Regia part. 2. cap. 39. num. 8. 9. & 11. vbi in tali casu docet contra Clericorum animalia plenam fidem facere ministros seculares, quibus illud officium incumbit, & mordicus hanc sententiam tuentur vt plurimum Iusticonsulti.

2. Sed ego in 1. part. tract. 2. resolut. 80. multum de hac sententia dubitavi, & nunc illam absolute reprobo cum Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 3. cap. vnic. dub. 31. num. 2. vbi mordicus docet negatiuam sententiam, quia iudex secularis non potest procedere neque contra personam Clerici, neque contra res Clerici, quia bona accessoria sunt personæ, & pro hac sententia citat Gregorium Lopez part. 7. tit. 15. leg. 24. verb. el ganado, vbi dicit Clericos per suum iudicem Ecclesiasticum damnandos esse, quando eorum animalia damnificant, & Castillo in leg. 70. Tauri, num. 18. dicit, quod Clerici in his casibus si contraveniant puniuntur pœnis statutis per iudicem Ecclesiasticum, & ideo ab hac sententia non puto recedendum.

RESOL. CIV.

An Notarius effectus Clericus sit puniendus à iudice laico pro falsitate, quando erat laicus? Sed difficultas est, quid faciendum, si talis Clericus confecerit acta & instrumenta? Ex part. 4. tract. 1. Resol. 84.

§. 1. **N**egatiuè respondeo cum Mastril, in dec. 159. quem citat & sequitur Guazzinus de defens. reorum tom. 1. defens. 20. cap. 9. num. 1. & Carolus de Grassis de effectib. Cleric. effect. 8. num. 15. vbi firmat

fuisse decisum, Notarium effectum Clericum non posse cognosci à iudice laico pro falsitate commissa tempore, quo erat laicus, sed difficultas est, quid faciendum, si talis Clericus confecerit acta & instrumenta? Mastrillus loc. cit. responder ei trinam monitionem faciendam esse vt abstineat, verum de hoc & merito, dubitat Io. Dominicus Tallone in pragmat. de antisuo verb. 9. obser. 3. num. 12. quia Clerici sunt penitus exempti à iurisdictione laicali, ideo in tali casu contra Mastrillum dicendum esse puto, quod iudex laicus requirere debet Episcopum, vt eum à tali exercitio prohibeat.

RESOL. CV.

An instrumentum inchoatum possit coram iudice laico contra debitorem, qui post obligationem Clericus effectus est? Ex part. 4. tract. 1. Resol. 23.

§. 1. **I**n tali casu respondet Franchus decis. 656. procedendum esse contra Clericum quoad bona, secus autem quoad personam. Ratio est, quia iudex secularis est competens in actione reali inter laicum actorem, & Clericum conuentum, & ita etiam tenet Fabius de Anna, lib. 2. consil. 140. num. 2. qui citat Socium, Surdum, & alios.

2. Verum contrariam sententiam prolixius tenendam esse puto. Dico igitur, quod si Clericus se obligasset per publicum instrumentum garentigiatum tempore quo erat laicus, si postea efficiatur Clericus, pro executione ipsius instrumenti non potest conueniri coram iudice laico, sed conueniendus est coram Ecclesiastico, & ita ex multis docet Carolus de Grassis de effectibus Clericatus, effect. 1. n. 1251. Genuens in praxi c. 16. num. 2. quibus adde nouissimè Antonium de Marinis resolut. quotidianar. cap. 189. num. 8. vbi testatur ita fuisse decisum in sacro Consilio Neapolitano anno 1625. & subdit hæc verba. Hæc decisio quandois contra clientem, mihi melius demum re considerata, admodum placuit, tanquam fauens Ecclesiæ libertati, iurique magis consona, & tuta, ita vt amplius ab ea non recederem, & licet Doctores supra per me relati oppositum firmauerint, nulla eis hæc in re adhibenda fides, cum eorum opinio nullo nitatur fundamento, ac proinde eam penitus abolendam esse arbitramur. Hæc ille.

RESOL. CVI.

An si quis effectus Clericus postquam lis contra eum coram iudice seculari mota est, possit apponere declinatoriam pro remissione ad iudicem Ecclesiasticum? Ex part. 4. tract. 1. Resol. 38.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet noster D. Carolus de Grassis tract. de effect. Cleric. effect. 1. n. 1239. vbi sic ait: Quando quis efficitur Clericus post inceptam causam coram iudice seculari, non impedit quin causa prius inchoata prosequatur coram eodem iudice, & citat pro hac sententia plures Doctores, quibus adde Surdum decis. 110. n. 3. Riecium part. 4. decis. 218. n. 3. & Squillantem de privileg. Cler. cap. 7. dub. 3. n. 59. qui male pro hac sententia me citat. Verum contrariam opinionem, vt nimirum Clericus effectus post litem contra ipsum in foro seculari motam statim à iudice seculari iurisdictione eximitur, tam in causa ciuili, quam in criminali, firmavit Genuens in praxi cap. 8. num. 5. & nouissimè hanc sententiam docet etiam Antonius de Marinis in qua-

N 4 rian.

Sup. hoc sit pra in Resol. 80. §. ult.

vidian. resol. c. 54. num. 8. & rationem adducunt; nam si confugias ad Ecclesiam post delictum animo magistratum secularem fraudendi, Ecclesiastica gaudet immunitate quamvis sit laicus, & ad tempus in ea moretur, multo magis gaudere debet, qui personam eius per Ordinum susceptionem Deo consecrat, ut illi perpetuo famuletur.

2. Notandum est tamen, quod si aliqui stare velent in prima opinione, illam multis modis limitat *Carolus de Grassis ubi supra*, & *Antonius de Marinis* recte asserit procedere, quousque lis per sententiam terminetur: ubi autem post sententiam prolationem de executione venit tractandum, illis concernentia sunt ad Iudicem Ecclesiasticum remittenda, neque in hoc aliter sentiendum est.

Sup. conten-
to in hoc
latè supra
in Ref. 80. &
in alijs eius
not.

RESOL. CVII.

An laicus relegatus per certum tempus, infra quod efficitur Clericus, & rumpit exilium sit à iudice laico pro dicta fractura cognoscendus?

Et an si quis fuerit bannitus tempore, quo erat laicus, & banno durante efficitur Clericus, utique liberetur à iurisdictione laicali? Ex part. 4. tractat. 1. Resol. 22.

Sup. hoc in
Ref. seq. §. 2.
cursum ante
medium.

§. 1. **N**egativè respondeo, sed hoc ad Iudicem Ecclesiasticum spectat, quia agitur de nouo delicto facto in statu, quo delinquens effectus est exemptus, & ita tenet *Doctores*, quos citat & sequitur *Antonius de Marinis ref. quotidiana. 189. n. 2.* *Riccius part. 3. decis. 302.* & *Squillante de priuil. Cleric. cap. 7. dub. 3. num. 107.* qui etiam addit quod si quis fuerit bannitus tempore quo erat laicus, & banno durante efficitur Clericus, quod utique liberabitur à iurisdictione laicali. Vide *Francorum decisionem 209.* & 384.

RESOL. CVIII.

An Clericus relegatus à iudice Ecclesiastico, si durante relegatione efficiatur laicus, & frangat relegationem, possit pro dicta fractura à iudice Ecclesiastico puniri, & duplicari poena?

Et quid è contrà?

Idem dicendum est, si Clericus committat delictum tempore Clericatus, & post delictum ducat uxorem Ex part. 1. tract. 2. Ref. 119. aliàs 118.

§. 1. **H**anc questionem tangit breuiter doctus Iuriconsultus *Barbosa in Remiss. ad ordinat. Regn. Lusitan. lib. 5. tit. 139. num. 153.* & negatiuam sententiam tenuit *Vincentius de Franchis in decis. 395.*

2. Sed mihi sententia affirmatiua summopere placet, in quam videtur inclinare *Barbosa*, & absolute tenet *Episcopus Genuensis in praxi Archiepisc. Neapol. cap. 8. num. 3.* qui testatur de obseruantia illius Curiae, & adducit multos canones, & rationes: qui etiam in n. 2. optime etiam docuit, quod Clericus, qui dum esset laicus, fuit relegatus à Iudice laico, & pendente relegatione, assumpsit clericatum non potest puniri à Iudice laico de fractura praedicta; sed ab Ecclesiastico puniendus est. Idem dicendum erit, si Clericus committat delictum tempore clericatus, & post delictum ducat uxorem: nam adhuc erit puniendus à Iudice Ecclesiastico. Haec omnia *Genuensis*, & post illum *Madius in tract. de sacram. Ordin. cap. 13. num. 44.*

Supr. hoc in
Ref. praeteri-
ta.

Sup. hoc vlt.
latè infra in
Ref. 147. §. 1.
& 1. & in a.
liis eius pri-
ma not.

RESOL. CIX.

An index laicus possit punire Clericos, qui sine habitu, & tonsura immiserunt se in delictis grauissimis?

Et notatur, quod ad priuandum Clericum privilegio fori, ad hoc ut dicatur se in enormitatibus immiscere, requiruntur aliqua, quae in calce huius Resolutionis explanantur. Ex part. 2. tract. 2. Ref. 24. aliàs 23.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondent aliqui Iuriconsulti, putant enim Clericum facinorosum, qui dimisso habitu clericali immiscerit se enormitatibus, & in fori privilegium amittere, & conueniri, & puniri posse per Iudicem secularem. Ita inter multos docet *Ioan. de Hevia in Curia Philippica. p. 3. n. 30.* *Riccius in praxi, tom. 2. resol. 172. n. 2.* *Bobadilla in polit. tom. 1. lib. 2. c. 18. n. 95.* ubi sic ait: [Si el Clerigo, dexado el habitito, y tonsura clerical por vn año, ó mas, y cometiere delitos enormes, y crueldes, como serian homicidios, hurtos sacrilegos, adulterios, falsos testimonios, ó violencias publicas, y se mezclasse en otras torpedades detestables, y perseverasse en ellas viuuiendo suelto, y disolutamente; entonces el Clerigo, ora sea en ordenes menores constituido, ora en mayores, pierde el privilegio del canon y del fuero: y podra el corregidor, sin encoirir en escōmunicacion, y sin que proceda amonestacion, fectuarle sus bienes, prendete, y atormentale, y sin degradacion castigarle en pena de muerte.] Ita ille, qui in *Gloss. lit. B.* adducit plures Doctores ita sentientes, & praecipue *Alex. de Nouo, conf. 59.* Verum est; quod postea in n. 96. limitat hanc sententiam, quando delictum commissum adeo esset reipublica perniciolum, ut pium sit illud punire.

2. Sed haec sententia, quoad Clericos in sacris constitutos, est prorsus exterminanda à Tribunalibus; & contra *Bobadillam* instant ferè omnes *Doctores*, & *Theologi*. Ideò dicendum est, supradictum Clericum non posse à Iudice saeculari puniri, nisi antea praecesserit trina monitio; aliàs à suo Iudice Ecclesiastico est puniendus, etiam si perpetrasset quomodo dolibet atrocissimum delictum. Et ita docet *Ceuallos de cognitione per viam violentia. p. 1. q. 76. num. 6.* & seq. qui citat plurimos Iuriconsultos. Idem docet *Belletrus in dignif. cler. part. 1. tit. 3. §. 7. num. 3.* & alij penes ipsum. Ex nostris hanc sententiam aduersus *Bobadillam* defendit *Megala 3. part. lib. 3. c. 1. §. 1. n. 31.* & 32. Ex *Societate Iesu Filliucius tom. 1. tr. 16. c. 11. num. 314.* cum alijs. Et ratio desumitur ex cap. in *audiencia. 25. de sent. excomm. ibi.* (Huiusmodi Clerici, si à Praelato tertio commoniti militatia noluerint arma deponere, de privilegio Clericorum subsidium aliquod habere non possint.) Et in *c. fin. de vit. & honest. Cler. sic habetur: [Mandamus, quatenus, si tales tertio à te commoniti, ab huiusmodi non respuerint sed praetermissis diuinis officijs, negotiationibus insisterint supradictis; cum eo facto privilegium abiciant clericale.]* Ex quibus clarè apparet, clericum, ante trinam notationem non esse priuandum privilegio fori, nec Curiae saeculari tradendum. Et hanc sententiam praeter *DD.* citatos tenet amicus meus quondam noster, *D. Carolus de Grassis de effect. cler. eff. n. 891.* *Martha. de iuris. p. 4. cent. 2. cas. 135.* *Barbosa in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 39. c. 25. n. 2.* *Ambrosinus de immunit. Ecc. c. 17. n. 16.* *Bonac. de legib. dist. 10. q. 2. p. 1. §. 4. n. 6.* & alij penes ipsos. Nec obstat *c. perpendimus, de sent. excomm.* nam ibi Summus Pontifex, ut communiter tenent *Doctores*, non agit de privilegio fori sed de privilegio canonis, ut notat *Coninch de Sac. dist. 14. dub. 15. n. 160.* *Bonacina, Ambrosinus, Barbosa,*

Pro contentis
in hac Ref.
infra in Ref.
121. & in
Ref. 161. §.
His suppo-
sitis, in hac
vique ad §.
Ad priuile-
gium, & li-
gauerit in
Ref. 281. &
supra in Re-
sol. 67. §. 2. &
in tom. 7. u.
1. Ref. 6. ex
lata eius do-
ctrina si-
gnanter in §.
Tertio.

Supr. hoc in
Ref. 1. not.
praeterita, §.
vlt. & in
Ref. 2. §. At
his & in Ref.
3. §. 4. pau-
lo post ini-
tium, vlt.
Nam si, & in
§. 8. & in §.
vltim. notæ
praeterita.